

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Фасоля В.П. Вікова, нозологічна і породна структура хвороб собак у м. Житомирі / В.П. Фасоля // Вісник Білоцерків. держ. аграр. ун-ту. – Вип. 28. – Біла Церква. 2001. – С. 256–258.
2. Рябов С.И. Нефрология: Руководство для врачей / С.И. Рябов. – СпецЛит, 2000. – 672 с.
3. Морозенко Д.В. Хронічна ниркова недостатність домашніх котів (патогенез, діагностика і лікування): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата вет. наук: спец. 16.00.01 «Діагностика і терапія тварин» / Д.В. Морозенко. – Біла Церква, 2008. – 24 с.
4. Elliot D.A. Nutritional management of chronic renal disease in dogs and cats / D.A. Elliot // Vet. Clin. North. Am. Small Anim. Pract. – 2006. – Vol. 36. - № 6. – p. 1377-1384.
5. Скворцов В.В. Актуальные проблемы нефрологи: учеб.- метод. пособие / В.В. Скворцов, А.В. Тумаренко. – Ростов н/Д: Феникс, 2008. – 157 с.
6. Локес П.І. Метаболічний профіль собак та домашніх котів за хронічної ниркової недостатності. / Вісник ПДАА. – Полтава. – 2010. – № 1. – С. 91-97.
7. Горальський Л.П. Основи гістологічної техніки і морфофункціональні методи досліджень у нормі та при патології / Л.П. Горальський, В.Т. Хомич, О.І. Кононський. – Житомир: Полісся, 2008. – 288 с.

УДК 619:636:611.1:636.2

Локес П.І., кандидат ветеринарних наук,

Канівець Н.С., асистент

Полтавська державна аграрна академія

ОСОБЛИВОСТІ БУДОВИ КРОВОНОСНОЇ СИСТЕМИ ЯЗИКА ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

Рецензент – кандидат ветеринарних наук І.І. Панікар

У результаті досліджень вивчені особливості будови артеріальної судинної системи язика великої рогатої худоби. Встановлено нерівномірність довжини лівої і правої глибоких артерій язика. Діаметр цих артерій уздовж органу й в ділянці подушки (ліва глибока артерія) більший за діаметр однойменної правої судини. При дослідженні дорсальних гілок артерії язика на окремих ділянках органу виявлено неоднакову їх кількість та різноманітність галуження. Найдрібніші судини дорсальних гілок лівої і правої половин язика не мають між собою анастомозів.

Ключові слова: *язик, велика рогата худоба, судини, артерії.*

Постановка проблеми. Знання будови судинної системи організму дозволяє краще розуміти процеси порушення функцій окремих органів і систем, у тому числі й язика. Зміни кровообігу супроводжується різноманітними патологічними процесами із наступним некротичним ураженням тканин [2].

Зазвичай, травмування язика виникає внаслідок занурення грубих (гострих) частин корму в його товщу перед подушкою (валиком), як наслідок розвиваються виразки, що погіршують живлення тканин рухового органу в уражених ділянках та уповільнюють процес загоєння [2, 5].

Аналіз основних досліджень і публікацій. Для кращого розуміння виникнення і розвитку патологічних процесів язика великої рогатої худоби, необхідно знати не лише його анатомічні особливості будови, але й розглядати даний орган не як окремий елемент травного каналу організму, а неодмінно у взаємозв'язку із іншими його системами.

Проаналізувавши дані спеціальної літератури ми не знайшли відповіді на питання стосовно судинної системи язика великої рогатої худоби. Відомо лише, що зовнішня права і ліва сонні артерії (*aa. carotis externa dexter et sinister*) віддають багаточисельні гілки серед яких є і язикова артерія (*a. lingualis*) [1, 3], яка, проходячи спочатку по медіальній поверхні основного м'яза язика, а потім по латеральній поверхні підбородковоязикового м'яза, змінює назву на глибоку язикову артерію (*a. profunda linguae*), від якої відходить велика кількість дорсальних гілок язика (*ramis dorsales linguae*) [1, 3]. Інші відомості про подальше галуження кровоносних судин в сучасній спеціальній ветеринарній літературі, на жаль, відсутні. Тому, ми вирішили дослідити судинну систему язика великої рогатої худоби, користуючись даними гуманної медицини оснований на виготовленні корозійних препаратів судин основного рухового органу ротової порожнини.

Мета роботи. Метою наших досліджень стало детальне вивчення судинної системи язика великої рогатої худоби.

Матеріали і методи. Дослідження проводились в умовах наукової лабораторії кафедри терапії ПДАА. Матеріалом досліджень слугували язики великої рогатої худоби, що були відібрані при забої.

Особливості будови артеріальних судин язика великої рогатої худоби проводили за методикою: спочатку кровоносні судини промоли антикоагуляцій-

ним 5% розчином цитрату натрію. Потім приготували до використання пластичну масу Протакрил-М. Готову масу інфузували інтроартеріально. Після застигання пластичної маси язик занурювали у 10% розчин сірчаної кислоти у пластмасовій ємкості із кришкою та залишили під витяжною шафою на 4-5 діб. Один раз на добу препарати промивали у проточній воді для змиття решток м'яких тканин. Готові препарати вимірювали за допомогою механічного індикатора та електронного штангенциркуля [4].

Результати дослідження. У результаті досліджень було встановлено, що джерелом живлення язика великої рогатої худоби є язикова артерія. Вона парна й здійснює кровопостачання лівої і правої половин органу. При цьому в товщі язика ділиться на глибоку артерію язика (*a. profunda linguae*) (відходить від язикової до її входу в товщу язика), яка на своєму шляху віддає велику кількість дорсальних (спинкових) гілок язика (*ramis dorsales linguae*).

За отриманими даними стосовно артеріальної системи судин язика стало відомо, що довжина лівої і правої глибоких артерій язика великої рогатої худоби різна. Ліва глибока артерія язика довша за однойменну праву на 4,91%.

При цьому діаметр судин також був різний і змінювався уздовж органу від $3,18 \pm 0,15$ мм до $556,67 \pm 19,78$ мкм правої та від $4,0 \pm 0,25$ мм до $576,67 \pm 30,02$ мкм – лівої, відповідно (рис. 1).

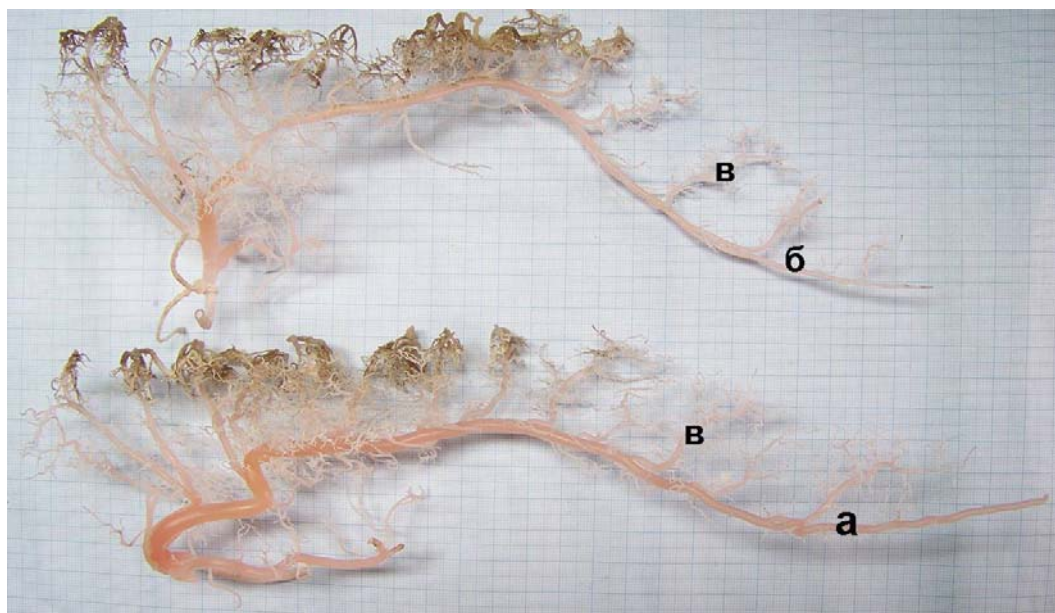

Рис. 1 Корозійний препарат артеріальних судин язика великої рогатої худоби *а*- ліва глибока язикова артерія; *б*- права глибока язикова артерія; *в* – дорсальні гілки тіла язика.

Що стосується дорсальних гілок язика, правої й лівої половин, то було встановлено нерівномірність їх довжини та діаметру. При цьому, ми виявили різноманітність і неоднакову їх кількість на окремих ділянках органу.

У ділянці подушки язика діаметр дорсальних артеріальних судин відповідав $258,33 \pm 13,02$ мкм правої половини та $286,67 \pm 12,02$ мкм – лівої.

Довжина дорсальних гілок ділянки спинки язика правої половини була на 13,93% менше, ніж однойменних судин лівої половини, що свідчить про те, що дорсальні гілки лівої артерії довші за однойменні правої.

У процесі дослідження артеріальної судинної системи язика великої рогатої худоби встановили, що дорсальні гілки язика мали величезне галуження дрібних судин діаметром від 30,0 до 10,0 мкм. Найдрібніші судини дорсальних гілок лівої і правої половин язика корозійного препарату не мали між собою анастомозів. Це дозволяє нам говорити, про незначну кровотечу, або її відсутність у процесі пошкоджень язика.

Висновки:

1. Кількість та розмір галужень дорсальних гілок артерій язика великої рогатої худоби вірогідно варіюють.
2. Ліва глибока артерія язика великої рогатої худоби язика довша за однойменну праву.
3. Між крупними судинами лівої і правої половин в товщі язика анастомози відсутні.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Анатомія світських тварин: Підручник / С.К. Рудик, Ю.О. Павловський, Б.В. Криштофорова та ін.; За ред. С.К. Рудика. – К.: Аграрна політика, 2001. – 575 с.
2. Боровский Е.В. Биология полости рта / Е.В. Боровский, В.К. Леонтьев. – М.: Медицинская книга, н. Новгород: Изд-во НГМА, 2001. – С. 226-227.
3. Оперативна хірургія і топографічна анатомія / [М.С. Скрипніков, А.М. Бабіч, В.І. Шепітько та ін.]; За ред. М.С. Скрипнікова. – К.: Вища школа, 2000. – С. 188-189.
4. Пат. 37020 Україна, МПК А61F2/06. Спосіб відтворення повномасштабної моделі артеріальної системи нирок дрібних тварин / Локес П.І., Кравченко С.О., Дмитренко Н.І., Старченко І.І., Панасенко І.Г.; заяв. і патентовласник Полт. держ. аграр. акад. № u200808280; заявл. 2008.06.19; опубл. 2008.11.10.
5. Спеціальна ветеринарна хірургія / [І.С. Панько, В.М. Власенко, А.А. Гамота та ін.]; За ред. І.С. Панька. – Біла Церква; БДАУ, 2003. – С. 39-40.